

5. Fillmore C. J. Frames and the Semantics of Understanding // Quaderni di Semantica. 1982. Vol. 3, № 2. P. 222–242.
6. Talmy L. Toward a Cognitive Semantics. Vol. 1: Concept Structuring Systems. Cambridge, Mass. : MIT Press, 2000. 565 p.
7. Ungerer F., Schmid H.-J. An Introduction to Cognitive Linguistics. London : Longman, 2006. 356 p.
8. Eisenberg P. Grundriss der deutschen Grammatik. Band 2: Wortbildung. Stuttgart : Metzler, 2006. 505 p.
9. Croft W., Cruse D. A. Cognitive Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 356 p.
10. Comrie B. Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems. Cambridge : Cambridge University Press, 1976. 142 p.

DOI 10.70286/EOSS-28.09.2026.014.312-318

МЕТОДОЛОГІЯ ПОСТРЕДАГУВАННЯ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НЕЙРОМЕРЕЖЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Ганецька Людмила Василівна

кандидат філологічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9938-8343>.

Кушевська Наталя Миколаївна

магістр міжнародного права, старший викладач

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9379-0915>.

Заверуха Юлія Григорівна

магістр міжнародного права, старший викладач

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2184-5566>.

Кафедра іноземних мов професійного спрямування
Факультет права, врядування та міжнародних відносин,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Вступ. Розвиток нейромережових технологій нового покоління істотно змінив характер роботи з машинним перекладом. Такі системи дедалі частіше генерують граматично правильні, зв'язні та стилістично прийнятні тексти, у яких мовні недоліки не завжди є очевидними. З огляду на це традиційне редагування, орієнтоване переважно на виявлення та виправлення явних мовних помилок, уже не охоплює всього комплексу завдань, пов'язаних із постредагуванням машинного перекладу. За таких умов робота постредактора передбачає не лише мовне коригування тексту, а й перевірку його смислової точності, логічної

послідовності, термінологічної узгодженості, відповідності комунікативному завданню та стабільності застосованих перекладацьких рішень. У педагогічній практиці така трансформація зумовлює необхідність відповідного переосмислення підходів до професійної підготовки перекладачів. Навчання має бути спрямоване не лише на виправлення окремих недоліків машинно згенерованого тексту, а на опанування цілісної технології аналізу та прийняття обґрунтованих редакторських рішень [5].

У цьому контексті методологію постредагування пропонуємо трактувати як цілісну систему принципів, процедур, критеріїв і послідовних операцій, що регулюють взаємодію перекладача з текстом, згенерованим системою машинного перекладу. Її педагогічна функція полягає у формуванні структурованого й керованого алгоритму роботи, який у процесі навчання поступово трансформується у стійку професійну навичку. Відповідно, у центрі такого підходу перебуває не сама нейромережева система та її технічні можливості, а діяльність людини, пов'язана з критичним оцінюванням, інтерпретацією та цілеспрямованим перетворенням отриманого результату.

Результати дослідження. У процесі постредагування машинного перекладу визначальним чинником є логічно впорядкована послідовність редакторських дій, що забезпечує системність аналізу та обґрунтованість прийнятих рішень. Методологію постредагування доцільно будувати за принципом поступового звуження редакторського рішення. На початковому етапі студент оцінює текст як цілісний перекладацький продукт, після чого переходить до аналізу окремих смислових сегментів, визначає характер виявленого відхилення та обирає відповідну редакторську операцію. Після внесення змін увага знову спрямовується на текст як цілісну структуру, що дає змогу оцінити узгодженість виконаного редагування із загальним змістом і комунікативною функцією перекладу. Така циклічна організація роботи дає змогу усунути поширену навчальну помилку, за якої здобувач освіти відразу переходить до заміни окремих слів або конструкцій, попередньо не визначивши причину, характер і рівень виявленого недоліку [1].

З огляду на це запропонована методологія охоплює шість послідовних етапів: 1) цільову орієнтацію, 2) первинну діагностику, 3) поглиблену верифікацію, 4) вибір редакторської стратегії, 5) виконання постредагування та 6) підсумковий контроль. Кожний із цих етапів виконує окрему навчальну функцію та передбачає досягнення визначеного проміжного результату. Відповідно, перехід до наступного етапу здійснюється лише після завершення попередньої операції та отримання результату, необхідного для подальшого прийняття редакторського рішення.

На першому етапі визначають цільові параметри майбутнього тексту, які формують основу для подальшого постредагування. До них належать призначення перекладу, характеристика його адресата, жанр, предметна сфера, допустимий рівень редакторського втручання та вимоги до кінцевої якості тексту. При цьому однакове відхилення, виявлене в машинному перекладі, може

потребувати різних редакторських рішень залежно від функції конкретного тексту, його жанрової належності та умов використання. Отже, необхідну глибину постредагування визначають до початку безпосереднього внесення змін, оскільки саме цільові параметри перекладу зумовлюють обсяг і характер подальшого редакторського втручання.

Другий етап передбачає первинну діагностику результату машинного перекладу без безпосереднього внесення змін до тексту. На цьому етапі здобувач освіти спочатку читає текст як цілісний продукт, визначаючи фрагменти, що потребують підвищеної редакторської уваги. У межах такої первинної оцінки аналізують смислову зв'язність, логічну послідовність викладу, термінологічну узгодженість, природність синтаксичних конструкцій і відповідність тексту визначеним стильовим параметрам. Особливої уваги потребують формально правильні конструкції, які не містять очевидних граматичних порушень, однак можуть приховувати семантичні, логічні або прагматичні відхилення й створювати хибне враження належної якості машинного перекладу [6].

Третій етап передбачає перехід від загальної діагностики до верифікації окремих сегментів тексту. На цьому етапі здобувач освіти зіставляє вихідний текст із результатом машинного перекладу та визначає тип виявленого відхилення. До робочої класифікації доцільно включити смислове викривлення, пропуск, необґрунтоване додавання, термінологічну невідповідність, граматичну помилку, порушення зв'язності, стилістичне відхилення та формальну невідповідність. У цьому контексті застосовується принцип пріоритетності редакторського втручання, відповідно до якого характер і послідовність виправлень визначаються ступенем впливу виявленого недоліку на якість перекладу. Насамперед усуваються помилки, що змінюють або спотворюють зміст вихідного повідомлення. Після цього опрацьовуються термінологічні та логічні невідповідності, а далі коригуються граматичні, синтаксичні й стилістичні недоліки. Формальні невідповідності усуваються на завершальному етапі опрацювання сегмента. Така послідовність формує у здобувача освіти навичку оцінювати помилки не за ступенем їхньої візуальної помітності, а відповідно до їхнього впливу на точність, зв'язність і функціональну придатність перекладу [3, с. 110].

Четвертий етап пов'язаний із вибором стратегії постредагування відповідно до характеру виявленого відхилення. Для кожного проблемного сегмента здобувач освіти приймає одне з чотирьох можливих рішень: залишити його без змін, виконати локальне виправлення, здійснити структурну перебудову або перекласти сегмент повторно. Такий підхід дає змогу відмовитися від установки на обов'язкове редагування кожного формулювання, отриманого внаслідок машинного перекладу. Якщо машинний варіант точно передає зміст вихідного тексту та відповідає визначеним цільовим параметрам, його збереження без додаткового втручання також становить обґрунтоване професійне рішення.

П'ятий етап охоплює безпосереднє виконання постредагування, під час якого застосовується принцип мінімально достатнього втручання. Відповідно до

нього кожна внесена зміна повинна мати чітке функціональне обґрунтування та бути спрямованою на усунення конкретної невідповідності. Надмірне редагування збільшує часові витрати, підвищує ймовірність появи додаткових помилок і може фактично перетворити постредагування на повторний переклад. Водночас принцип мінімально достатнього втручання не передбачає поверхового опрацювання тексту. Якщо машинно перекладений сегмент містить приховане смислове викривлення, яке неможливо усунути локальними змінами, обґрунтованим рішенням є повна реконструкція відповідного фрагмента.

До запропонованої методології навчання також включено матрицю редакторського рішення, призначену для систематизації вибору необхідного обсягу втручання. Вона поєднує три взаємопов'язані параметри – ступінь критичності помилки, її вплив на функцію тексту та необхідний масштаб редакторського втручання. Низький рівень передбачає збереження сегмента без змін або його локальне коригування. Середній рівень потребує редагування словосполучення чи речення, тоді як високий рівень передбачає структурну перебудову або повторний переклад відповідного сегмента [4, с. 54]. Така матриця забезпечує послідовне співвіднесення характеру помилки з обсягом необхідного редагування та сприяє обґрунтованості прийнятого рішення.

Шостий етап становить багаторівневий контроль результату постредагування та передбачає послідовну перевірку його відповідності вихідному тексту й установленим параметрам якості. Спочатку здійснюється семантична перевірка шляхом зіставлення відредагованого перекладу з вихідним текстом, що дає змогу встановити точність передавання змісту. На наступному рівні контролюються термінологічна узгодженість, граматична правильність, синтаксична організація та стилістична однорідність тексту. Завершальна перевірка виконується без постійного звернення до вихідного тексту, оскільки на цьому етапі оцінюються природність, зв'язність і цілісність уже відредагованого перекладу як самостійного текстового продукту [2, с. 12–13].

Методологія передбачає поетапне ускладнення навчальних завдань відповідно до зростання рівня самостійності здобувача освіти. На початковому рівні викладач визначає типи помилок і критерії їх оцінювання, формуючи основу для подальшого засвоєння алгоритму постредагування. На наступному рівні здобувач освіти самостійно класифікує виявлені відхилення, однак виконує завдання відповідно до заздалегідь визначеної послідовності дій. У міру опанування процедури постредагування готові категорії та допоміжні підказки поступово вилучаються, що посилює автономність прийняття редакторських рішень. Завершальний рівень передбачає самостійне визначення стратегії постредагування, виконання відповідних редакторських операцій та аргументоване обґрунтування прийнятих рішень (табл. 1).

Таблиця 1. Методологія поетапної трансформації навчального постредагування у професійну процедуру роботи з нейромережевим перекладом [1; 4]

№ з/п	Етап циклу постредагування	Методична мета етапу	Зміст навчально-професійних дій здобувача освіти	Критерій переходу до наступного етапу	Результат формування компетентності з постредагування
1	Цільова орієнтація	Визначити параметри майбутнього перекладу до початку його оцінювання	Визначення призначення тексту, його адресата, жанрових вимог, предметної сфери, необхідного рівня якості та допустимого обсягу редакторського втручання	Сформовано цільовий профіль перекладу та визначено межі редакторського втручання	Здатність співвідносити характер постредагування з функцією тексту та умовами його подальшого використання
2	Первинна діагностика	Здійснити первинне оцінювання результату машинного перекладу без передчасного внесення змін	Цілісне читання перекладу, визначення проблемних сегментів, виявлення порушень смислової зв'язності, логічної послідовності, термінологічної узгодженості та стилістичної однорідності	Визначено сегменти, що потребують підвищеної редакторської уваги та поглибленої перевірки	Формування здатності виявляти потенційні помилки навіть за зовнішньої мовної правильності тексту
3	Верифікація	Встановити відповідність результату машинного перекладу змісту вихідного повідомлення	Паралельне зіставлення вихідного та перекладеного текстів, перевірка смислових відношень, фактичних даних, референцій, термінів, пропусків і необґрунтованих додавань	Для кожного проблемного сегмента підтверджено наявність або відсутність змістового відхилення	Розвиток навички доказової перевірки результату машинного перекладу замість його інтуїтивного оцінювання
4	Класифікація помилки	Визначити характер і ступінь критичності встановленого відхилення	Віднесення виявленої помилки до смислового, термінологічного, логічного, граматичного, синтаксичного, стилістичного або формального типу	Встановлено тип помилки, ступінь її критичності та потенційний вплив на функцію тексту	Здатність диференціювати помилки за їхньою природою, наслідками та пріоритетністю усунення
5	Вибір стратегії	Обґрунтувати необхідний обсяг редакторського втручання	Вибір між збереженням машинного варіанта без змін, локальним коригуванням, структурною перебудовою або повторним перекладом сегмента	Обрана стратегія відповідає ступеню критичності помилки, цільовим параметрам тексту та очікуваному рівню якості	Формування автономності у прийнятті обґрунтованих професійних редакторських рішень

Продовження табл. 1

№ з/п	Етап циклу постредагування	Методична мета етапу	Зміст навчально- професійних дій здобувача освіти	Критерій переходу до наступного етапу	Результат формування компетентності з постредагування
6	Постредагування	Реалізувати обрану стратегію відповідно до принципу мінімально достатнього втручання	Усунення змістових і термінологічних помилки, коригування структури, граматики та стилю зі збереженням коректних машинних рішень	Виявлені помилки усунено без необґрунтованої перебудови коректних фрагментів тексту	Здатність забезпечувати необхідний рівень якості перекладу без надмірного редакторського втручання
7	Підсумковий контроль	Перевірити якість постредагованого тексту на кількох взаємопов'язаних рівнях	Послідовний семантичний, термінологічний, мовний, стилістичний і формальний контроль, а також перевірка цілісності та зв'язності кінцевого тексту	Переклад відповідає визначеним критеріям точності, узгодженості, природності та функціональної придатності	Формування системної навички багаторівневого контролю результатів постредагування
8	Рефлексія	Перетворити виконані редакторські дії на усвідомлений професійний досвід	Фіксація машинного сегмента, характеру виявленої помилки, прийнятого рішення, обсягу втручання та аргументації внесених змін	Здобувач освіти здатний обґрунтувати причинно- наслідковий зв'язок між виявленою помилкою та застосованою редакторською операцією	Розвиток професійної рефлексії та здатності аргументувати власні редакторські рішення
9	Повторний цикл та інтеріоризація	Трансформувати зовнішньо заданий алгоритм у стійку внутрішню процедуру професійної діяльності	Повторне виконання циклу на текстах різного рівня складності з поступовим зменшенням обсягу підказок, зовнішніх критеріїв і безпосереднього контролю викладача	Здобувач освіти самостійно відтворює повний цикл постредагування та адаптує його до нового перекладацького завдання	Формування автономної компетентності з постредагування та стійкого алгоритму роботи з нейромережним перекладом

Оцінювання результатів навчання також потребує перегляду відповідно до логіки запропонованої методології постредагування. Звичайний підрахунок кількості виправлених помилок не дає змоги повною мірою визначити рівень сформованості компетентності з постредагування, оскільки не відображає обґрунтованості прийнятих редакторських рішень. З огляду на це оцінювання доцільно здійснювати за сукупністю взаємопов'язаних критеріїв, що охоплюють точність діагностики, правильність визначення ступеня критичності помилки, обґрунтованість редакторського втручання, збереження змісту вихідного повідомлення, термінологічну узгодженість і якість

кінцевого тексту. Додатковим показником може бути частка необґрунтованих змін, яка дає змогу оцінити здатність здобувача освіти дотримуватися принципу мінімально достатнього втручання та уникати надмірного редагування.

Висновки. Запропонована методологія передбачає перехід від постредагування як сукупності окремих операцій мовного коригування до системно організованої процедури прийняття професійних редакторських рішень. Її основу становлять шість послідовних етапів, доповнених професійною рефлексією та поступовим зменшенням обсягу зовнішнього супроводу в процесі формування самостійності здобувача освіти. Визначальним принципом такої діяльності є мінімально достатнє втручання, обсяг якого залежить від характеру й ступеня критичності виявленої помилки, функціонального призначення тексту та встановлених вимог до якості кінцевого перекладу.

Педагогічна цінність запропонованого підходу полягає у формуванні автономної стратегії роботи з результатами нейромережевого перекладу. У процесі навчання здобувач освіти переходить від механічного виправлення окремих фрагментів машинно перекладеного тексту до системного оцінювання його якості, діагностики відхилень, визначення необхідного обсягу редакторського втручання та контролю обґрунтованості прийнятих рішень. Отже, запропонована методологія створює підґрунтя для формування постредагування як самостійної професійної компетентності, здатної до подальшої адаптації відповідно до змін у технологіях нейромережевого машинного перекладу.

Список використаних джерел

1. Chen, S., & Zhou, T. (2026). Machine translation and post-editing in translator training: A systematic review of integration models, challenges, and pedagogical implications. *Humanities and Social Sciences Communications*. <https://doi.org/10.1057/s41599-026-08740-5>
2. Minder, J., Mestivier, A., & Kübler, N. (2025). Machine translation and post-editing: Comparative evaluation of different MT systems and post-editor groups in specialised translation. In *Teaching specialized translation in the machine translation era* (pp. 1–25). <https://doi.org/10.48550/arXiv.2606.23002>
3. Palchevska, O., Aleksandruk, I., & Hrechukha, L. (2026). Machine translation post-editing technologies. *Lviv Philological Journal*, 19, 107–112. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2026-19.14>
4. Povilaitienė, M., & Kasperė, R. (2022). Machine translation for post-editing practices. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 9. Current Trends in Language Development*, 24, 47–62. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2022.24.04>
5. Rakhimova, D., Karibayeva, A., & Turarbek, A. (2024). The task of post-editing machine translation for the low-resource language. *Applied Sciences*, 14(2), Article 486. <https://doi.org/10.3390/app14020486>
6. Zhang, X. (2026). A translation competence-based approach to machine translation post-editing training. *Región Científica*, 5(2), Article 2026600. <https://doi.org/10.58763/rc2026600>